

Ferîdüddîn
attâr
PENNÂME

Öğütler Kitabı

Çeviri: Cemal Aydın

TASAVVUF
KLASİKLERİ

İÇİNDEKİLER

Ermişliğe Giden Yol.....	9
Ferîdüddîn Attâr Kimdir?.....	11
Bütün İnsanlığa Seslenen Eser.....	13
1. Allah'a Hamd	17
2. Peygamberler Sultanına Övgü.....	19
3. Dinin Müctehit İmamlarını Anış.....	20
4. Allah'a Yakarış	21
5. Nefs-i Emmâreyle Mücadele	23
6. Susmanın Faydaları.....	25
7. Dindar Kişinin Özellikleri	27
8. Devlet Başkanlarının Davranışı	28
9. Güzel Ahlak	29
10. Tehlikeli Olan Dört Şey.....	30
11. Mutluluk Getiren Şeyler.....	31
12. Sağlık ve Esenliğin Yolları	32
13. Tevazu ve Dervişlerle Sohbet.....	34
14. Bahtsızlık	35
15. Nefsi Kıрма.....	36
16. Nefisle Savaşmanın Yolları.....	37
17. Yoksulluk ve Sabır.....	38
18. Nefs-i Emmâre ve Dünya Hırsı.....	39
19. Gösterişten Kaçınma Hakkında	41
20. Ahmakların Nitelikleri	42
21. Rahat ve Huzur Hakkında.....	43
22. Akıllı Adamın Kaçınması Gerekenler.....	44
23. Esenliğe Ermenin Çaresi	45

24. Allah'ı Anmak	46
25. Dört Faydalı Şey	48
26. Kötü Huylar	49
27. Bedbahtlığa Yol Açan Şeyler	50
28. Küçümsenmemesi Gereken Şeyler.....	51
29. Dört Şeyi Doğuran Dört Şey.....	52
30. Sürekli Olmayan Dört Şey	53
31. Dört Şeyle Olgunlaşan Dört Şey	54
32. Yeri Doldurulamayan Dört Şey	55
33. Dört Şey Diğer Dördün Ürünüdür	56
34. Dört Şey Diğer Dörtten Doğar.....	57
35. İnsanı Mahveden Dört Şey.....	58
36. Dört Hata	59
37. Dört Erdem.....	60
38. Ömrü Uzatan Dört Şey	61
39. Ömrü Kısaltan Beş Şey.....	62
40. Saygınlığı Kaybettiren Beş Kusur	63
41. Saygınlığı Artıran Beş Şey.....	64
42. Değerli Düşünceler ve Öğütler.....	66
43. Düşmanlardan Sakınma.....	68
44. İnsanı Alçaltan Şeyler.....	69
45. Çok Yararlı Altı Şey	70
46. Beş Şey Beş Kişide Bulunmaz.....	72
47. Mutluluğun Yolları.....	73
48. Selâmete Ermenin Çaresi	74
49. Allah'ın Lûtfu Olan Dört Şey	75
50. Kaçınılması Gereken Dört Kusur.....	76
51. Tâlihînin Kararsızlığı Hakkında.....	77
52. Hakk'ı Hakkıyla Bilmek	78

53. Takvânın Önemi.....	80
54. Hizmet Ehli Olmak	81
55. Misafire İkram.....	82
56. Ahmak İnsanın Özellikleri	84
57. Soysuzun Karakteri	85
58. Cehennemlik Kimseler.....	86
59. Cimri Nasıl Biridir?.....	87
60. Dileğini Kime Arzetmeli?	88
61. Katı Kalpliliğin Belirtileri.....	89
62. Yoksulluk, Zenginlik ve Erdemlilik	90
63. Cömertliğin Önemi	92
64. Münafık Kimdir?	93
65. Takvâlı İnsanın Özellikleri.....	94
66. Cennetliklerin Alâmetleri	95
67. Sadaka Vermek	96
68. Unutulmaması Gereken Öğütler.....	97
69. Sabrın Önemi.....	100
70. Allah'a Hakkıyla Bağlanmak	101
71. İyilerle Birlikte Olmak.....	102
72. Dost Olunmayacak Kişiler	104
73. İnsanlara Yardımcı Olmak.....	105
74. Hısım Akrabayı Ziyaret	107
75. Seçkin İnsanların Özellikleri	108
76. Derviş Kimdir?	109
77. Gafletten Kurtuluş Hakkında	110
78. Kitabın Sonu.....	112

ERMİŞLİĞE GİDEN YOL

Babasının attâr dükkânında müşteri beklerken bir derviş çıkar gelir. Kendisinden sadaka ister. Hiç oralı olmaz. Derviş ona hiç beklenmedik bir soru sorar: “Acaba sen nasıl öleceksin?” Dükkân sahibi önce şaşırır, ürperir, irkilir, ardından kendisini toparlayıp “Sen nasıl öleceksen ben de öyle!” cevabını verir. Derviş hemen orada dilenci kâsesini başının altına koyup yere uzanır ve ruhunu teslim eder. Dervişin bu kerameti karşısında donup kalan Attâr, hemen iş yerini kapatır ve kendini gafletten uyandırıp Allah’a yöneltecek yolu aramaya koyulur. Yıllarca çile çekerek bunu başarır. Hem de öylesine başarır ki bu dünyadan göçerken o dervişin kerametinden çok daha erişilmezini göstererek Rabbine kavuşur. Şöyle ki: Ülkesinin istilâsı sırasında bir Moğol askerinin kılıç darbesiyle kopardığı başını hemen iki eliyle yakalar, ayakta yürür gider. Bu hâli gören o gaddar Moğol askerlerinin hepsi de şaşar kalır ve ellerinden kılıçları düşer. Halksa dehşete kapılır. Binlerce insan Allahü Ekber nidalarıyla ve dualarla onu izler. Sonunda mezarlıkta kabri olacak noktaya varır, yere yatar, başını boynuna koyar ve şehit olarak cenaze namazının kılınmasını bekler.

FERÎDÜDDÎN ATTÂR KİMDİR?

Ebû Hâmid Ferîdüddîn Muhammed b. Ebî Bekr İbrahim-i Nişâbûrî, Horasan Selçuklularının son zamanlarında, büyük bir ihtimalle 1174'te Nişabur'da dünyaya geldi ve 1248'de bir Moğol askeri tarafından şehit edildi. Eczacılık ve tıpla meşgul olduğu için "Attâr" lakabını aldı ve bu lakapla meşhur oldu.

Büyük bir âlim, çok güçlü bir şair ve ilâhî aşkı en güzel dile getiren bir sûfî idi.

Küçük yaştan itibaren ve özellikle kendisini tasavvufa verdikten sonra birçok seyahatlerde bulundu. Irak, Şam, Mısır, Mekke, Medine, Hindistan ve Türkistan'a yaptığı bu seyahatlerden sonra Nişabur'a döndü ve orada inzivaya çekildi.

Kendisi, peygamberler ve veliler hakkında birçok kitap okuduğunu ve otuz dokuz yıl müddetle tasavvufla ilgili şiir ve hikâyeleri toplamaya devam ettiğini söyler.

Tasavvuf erbabının sırlarını öğrenip makam ve hâllerini incelemekle yetinmemiş, tasavvufu benimseyip içine girmiş ve kendisinden sonra yaşayan Mevlânâ, Şebüsterî, Sadi, Hâfız ve Molla Câmî gibi pek çok İranlı mutasavvıf-şair ve edibe önderlik etmiştir. Özellikle Mevlânâ'nın Attâr'ı âşıkların önderi sayması, tasavvuf yolunda kendisini küçük, onu büyük görmesi, eserlerinden büyük ölçüde faydalanması, hatta onu "ruh", Senâî'yi de ruhun "iki gözü" olarak kabul etmesi, Hallâc'daki nurun Attâr'ın ruhunda tecelli ettiğini ve Hallâc'ın Attâr'a mürebbe olduğunu söylemesi elbette bir sebebe dayanmalıdır.

Tabiatı, ruhu ve fikri sürekli cevlân hâlinde olan Attâr, insanlığa nazım ve nesirde önemli eserler armağan etmiştir. Manzum eserlerinin 100.000 beyit civarında olduğu söylenir. Attâr'ın günümüze kadar gelen *Îlâhînâme*, *Esrârname*, *Musîbetnâme* (Cevâbnâme adıyla da bilinir), *Hüsrevnâme*, *Muhtârnâme*, *Mantıku't-Tayr/Kuşların İlâhisi* (Makamât-ı Tuyûr, Makâlâtü't-Tuyûr veya Tuyûrnâme adlarıyla da anılır), *Dîvân*, *Tezkiretü'l-Evliya*, *Pendnâme/Öğütler Kitabı* bulunuyor. Diğer bazı eserlerini ise sonradan kendisinin yakıp yok ettiği rivayet edilir.

BÜTÜN İNSANLIĞA SESLENEN ESER

Bu eser sadece Müslümanlara değil, her din, her mezhep ve her meşrepten bütün insanlığa seslenen insanca yaşama rehberidir. Doğruluğu, güzelliği ve mutluluğu arayan herkesin ruhunu yıkayıp sükûna erdiren bir pınardır.

Ferîdüddîn Attâr hazretleri, evrensel çapta bir sûfidir. O yüzden de seslenişiyile bütün insanlığı kucaklar.

Sayırsız âlim, şair ve sûfinin yetiştiği Horasan'da 12. yüzyılda dünyaya gelmiş, unutulmaz kitaplara, özellikle de dünya çapında eşsiz bir şâheser olan “*Kuşların İlâhisi/ Mantıku't-Tayr*” kitabına imza attıktan sonra bir buçuk milyon insanın hayatını kaybettiği Moğol istilâsı sırasında şehit olarak Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Çocukken gördüğü Mevlâna hazretlerinin ileride büyük bir zat olacağını bilmiş, kendisine bir kitabını hediye etmiştir. Hz. Mevlâna ise, Attâr hazretlerini her zaman yâd etmiş, Mesnevî'deki bazı hikâyeleri ondan alıp genişleterek vermiştir. Ayrıca Attâr hazretleri hakkında “*Attâr yedi aşk şehrini dolaştı, bizse hâlâ bir küçük sokağın başındayız!*” diyerek kendisine yakışan bir övgüde bulunmuştur. Bununla da yetinmemiş, hem kendisine saygısından, hem de tevazuundan “*Ben söz söylemede Şeyh Attâr'ın kulu kölesiyim! Ey dost, her ne söyledimse onu Attâr'dan duymuşum!*” demiştir.

Ferîdüddîn Attâr hazretleri, yaptığı uzun seyahatlerde en güçlü şairlerin, tasavvuf erbabının şiirlerini, vecizelerini sürekli kaydederek eserleri için hayli malzeme toplamıştır.

Hazret, zaman zaman halvete çekilir, Rabbiyle başbaşa kalır ve ilâhî ilhamlar devşirirdi.

Kesin bir bilgiye sahip olmamakla birlikte kendisinin pek çok müridi olduğu kanaatindeyiz.

Temel kaynağı Kur'ân ve hadisler olan 800'ü aşkın şiiri vardır. Bu şiirler aşk okyanusundan alınan inciler gibidir. Attâr hazretlerinin çoğu zaman şiirlerini irticalen söylediği ve bunların müridleri veya çevresindekiler tarafından not alınıp kayda geçirildiği söylenir. Her dönemin büyük şeyhleri gibi Attâr hazretleri de şana, şöhrete düşkün olmadığı, hatta isminin bile bilinmesini istemediği için çoğu şiirlerine imza bile atmak istememiştir.

Değerli âlim, şair ve mutasavvıf Ferîdüddîn Attâr hazretleri gerek “*Kuşların İlâhisi / Mantuku't-Tayr*”, gerekse diğer kitaplarında kısa veya uzun hikâyelerinde yer alan değerli öğütleri bu eserinde hikâye ve menkıbeye başvurmadan doğrudan vermiştir. O yüzden bu eserin öteki eserleri gibi bir solukta değil, üzerinde derin derin düşünülerek okunması gerekir.

Buradaki öğütlerden bazıları geçmiş dönemlerle sınırlı olsa da, geneli bütün çağlara seslenen hikmet pırıltılarıdır. Bu öğütler, şu fânî dünyada huzurlu yaşamının anahtarlarını verirken, tek gerçek sevgili olan Allah ile buluşmanın yolunu da gösterirler.

Bunlar, insana kendisini tanımayı, diğer insanlarla birlikte uyum içinde yaşamayı öğreten gerçek anlamda altın öğütlerdir.

Büyük velilerin, kıymetli sûfilerin sözlerinden derlenip yüzyılların imbiğinden geçmiş bu öğütler, tutmasını ve uygulamasını bilen kimselerin hem dünyasını güzelleştirir, hem de Rabbiyle olan bağlarını güçlendirir.

Bizleri sürekli gaflete düşüren, Rabbimizi unutturan nefis ve şeytan gibi iki azılı düşmanımız olduğu için bu öğütleri sürekli okuyup uygulamamız gerekir.

“Öğütler Kitabı” (Pendnâme)’nin birbirinden hayli farklı pek çok nüshası bulunuyor. Biz De Sacy’nin Fransızca çevirisini esas aldık, Pakistan Karaçi’de tahkikli, kelime açıklamalı “Mektebet’ül-Büşrâ”nın Farsça baskısını da göz önünde bulundurduk. Diğer metinlere ve tercümelere de gerektiğinde başvurduk.

Yazarına rahmet, okurlarına saadet dileklerimizle...

Cemal Aydın
Sultanahmet, 28 Ekim 2017

1

ALLAH'A HAMD

Bir avuç toprağa¹ iman bahşeden, Hz. Âdem'e bir ruh üfleyip canlandıran ve Hz. Nuh'u tufandan kurtaran Yüce Allah'a hamd olsun!

İntikam kudretinin hükmüyle bir kahır rüzgârı estirip Âd kavmini cezalandırdı. Dostu Hz. İbrahim'e ise lûtfunu gösterdi ve harlı ateşi onun için bir gül bahçesine çevirdi.

O Mutlak Kudret Sahibi, Lût kavminin diyarını şafak sökerken yerin dibine batırdı. Hak Teâlâ'ya ok atmaya kalkışan cüretkâr bir âsiyi ise, zavallı küçük bir sinekle yere serdi².

Kendisine düşman olanları denizin sularının altına gömdü³; kısır bir kayaya da bir deve doğurttu⁴.

O Mutlak Kudret ve o Ebedî Varlık lûtfedip inayet edince, demir Hz. Davud'un elinde yumuşak bir muma dönüştü⁵. Hz. Süleyman'a da taç ve taht verdi; yüzüğünden ötürü⁶ cinler ve periler onun emrine boyun eğdi.

Sabreden kulunun⁷ teninden kurtlara azık sundu, Hz. Yunus'u da bir balığa lokma etti.

1 Topraktan yaratılan ilk insana ve bizlere.

2 Burada sözü edilen kişi Hz. İbrahim'i ateşe attıran Nemrut'tur. Nemrut'un Allah'a ok atmaya kalkışması ile ilgili bilgi için *Kuşların İlahisi/Mantık'u't-Tayr* (Sufi Kitap, 2018) kitabındaki 314. dipnota bakınız.

3 Hz. Musa'nın ve İsrail oğullarının peşine düşen Firavun ve ordusu.

4 Salih aleyhisselâmın mucizesi.

5 "Demiri ona yumuşattık" âyetine gönderme, Sebe, 34/10.

6 Hz. Süleyman'ın yüzüğünde taşıdığı ve kendisi için mühür vazifesi gören bir mücevherle remzedilen efsanevi kudretine gönderme yapılıyor.

7 Hz. Eyüp aleyhisselâm.

Kullarından birinin başının kesilmesine⁸ O müsaade etti; bir diğer kulunun başının üstüne ise taç kondurdu.

Buyruk O'nundur, dilediğini yapar. İsterse O, bir nefesle bütün cihanı yok eder.

Sınırsız hükümranlığa sahiptir. Hiç kimse O'na yapıp ettiğinin hesabını soramaz, edip eylediklerinin sırrına da kimse eremez.

Birini servetlere ve neşelere boğar, bir diğerini acılar ve ıstıraplarla kıvrandırır. O'ndan gelir birine kese kese altınlar, diğeriye bir kuru ekme bulabilmek için çabalar. Biri tahta oturur ihtişamlar ve hazlar içinde, diğeri bir dilim ekme bulamaz kıvrır dertler içinde. Biri kakım, samur kürk giyinir; diğeriye çıplak ve perişan uzanır bir kuytuya. Biri ipek halılar, kıymetli kumaşlar üzerinde safa sürer; diğeri soğuk ve buz gibi toprakta debelenir.

O Rab, göz açıp yumuncaya kadar toza dumana çevirirerir kâinatı da, hiçbir varlık buna tek bir laf etmeye bile cüret edemez.

Balıklar ikram eder havada uçan kuşlara; yükseltir köleleri de oturtur tahtlara.

Babaya gerek kalmadan dünyaya getirir bir çocuğu⁹; hem daha beşikteyken konuşturur onu.

Kudretiyle O, bir asırlık ölüye can verip diriltir¹⁰.

Bu harikulâde şeyleri O'ndan başka kim gerçekleştirebilir?

Balçıkta müthiş sultanlar yaratan Yüce Kudrettir O! O'nun elinde yıldızlar isyankâr şeytanları kovalayan taşlara döner¹¹. Çorak bir topraktan yemyeşil otlar bitirir ve gökleri sütünsüz ayakta durdurur.

Hükümranlığını hiç kimseyle paylaşmaz.

Seslenişi ise, asla ne bir sestir, ne de kulağa çarpan bir yankı.

⁸ Hz. Zekeriya aleyhisselâm.

⁹ Hz. İsa aleyhisselâm.

¹⁰ Bakınız: Bakara suresi 259. âyet.

¹¹ Bakınız, Mülk suresi, 67/5.

2

PEYGAMBERLER SULTANINA ÖVGÜ

Kâinatı aydınlatan o Seçilmiş (Mustafa) Peygamber, iki cihanın da sultanıdır.

Allah elçilerinin sonuncusu, mührü, fakat aynı zamanda kendinden önceki peygamberlerin de övücüdür.

Onun o muhteşem miracında yedi gök kendisine merdivenlik etti.

Peygamberler de, veliler de onun şefaatine muhtaçtır.

Allah onu bütün âlemlere rahmet olsun diye var etti.

Bütün yeryüzü ona ibadet mekânı (mescit) yapıldı.

Hız. Ebubekir'le Hız. Ömer onun sâdık dostu oldu. Ay bile onun parmağının işaretleriyle ikiye ayrıldı.

Hız. Ebubekir onun mağara arkadaşı, Hız. Ömer ise veliler ordusunun kumandanı oldu.

Hız. Osman ile Hız. Ali onun dostluğundan payını aldı da, onun halifesi oldular. Hız. Osman bir ar, edep ve alçak gönüllülük madeniydi. Hız. Ali ise ilim şehrinin kapısıydı.

Davranışlarının saflığıyla seçkinleşen Hız. Hamza ile Hız. Abbas, insanların en hayırlısı o Yüce Elçî'nin amcasıydılar.

Her an yüzlerce salât, yüzlerce selâm olsun bizden kendisine, ailesine ve ashâbına!

DİNİN MÜCTEHİT İMAMLARINI ANIŞ

Büyük bir gayretle dinin yüceliği için çaba sarf etmiş bütün o ünlü imamların üzerine Rabbimiz rahmetini saçsın!

Ebu Hanife, saflığı lekesiz olan bu imam, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin meşalesi oldu.

Hak Teâlânın lûtfu ve inayeti onun ruhunu ebediyen terk etmesin!

Öğrencilerinin ruhları da sonsuza dek şâd olsun!

Adaletin başı (Baş kadı) Yusuf onun dostuydu, imam Muhammed de Kerîm olan Allah'ın nice nimetlerine kavuştu.

İdris oğlu İmam Şâfiî, İmam Mâlik ve İmam Züfer, Ahmed aleyhisselâmın dininin şan ve ihtişamını artırdılar.

Ruhları en üst cennetlerde mutluluğa erişsin!

Din binası onların ilmiyle hep ayakta kalsın!

4

ALLAH'A YAKARIŞ

Ey Yüce Padişah, bağışla hata ve kusurlarımızı! Bizler günahkârız, Sense bağışlayan, merhamet edensin!

Sen hep lûtuflarda bulunurken biz günahlar işledik. Sonsuz ve sayısız suçların suçlularıyız biz.

Uzun yıllar boyu isyan edip durduk, geçmiş hatalarımızdan tövbeye de geç başladık.

Gece gündüz onca rezillik ettik ve Senin suçluları bir gün perçemlerinden¹² yakalayacağını unuttuk.

Büyük günahlar ve isyanlar içinde kokuştuk; nefsin ve şeytanın pençesinde kaldık.

Ömrümüzün her ânı, yeni yeni hatalarla damgalandı. Senin buyruklarına itaatkâr ve hoşnut bir kalple, bir an olsun uymadık.

Kaçak kulun işte kapına geldi! İsyanlarından ötürü yüzü utançla, mahcubiyetle kaplı. “*Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin!*”¹³ diye buyuran Senden bağışlanmasını niyaz ediyor ve bağışlanacağını umuyor.

Senin ihsan ve af okyanusunun ucu bucağı yoktur. Senin rahmetinden umudunu ancak şeytan keser.

Ey Kerîm olan Allah, nefsim şeytanla birleşti de benim yoluma tuzaklar kurdu! Fakat Senin rahmetin bana şefa

¹² Alak, 96/15.

¹³ “Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” Zümer, 39/53.

edecektir, eminim.

Beni toprağa dönüştürmeden önce, umarım lûtfunla günahlarımdan temizleyip arındırırsın!

Tenimden canımı ayıracağıın gün de, beni bu dünyadan iman nuruyla ayırırsın!

5

NEFS-İ EMMÂREYLE¹⁴ MÜCADELE

Gerçekten akıllı insan, Allah'ın nimetlerine şükretmesini ve nefisini yenmesini bilen insandır.

Kim sınırlarına hâkim olup öfkesini yenersen, bu dünyada gerçek hürriyeti tadanlardan olur.

Arzularının ve nefsinin peşinde körü körüne koşan ve çılgınca bir umutla âhirette Allah'ın kendisine merhamet edeceği hayaline kapılan kimseden daha akılsızı yoktur.

Her ne kadar kendini bütünüyle Allah'a vermek, dervişliğe yönelmek zorsa da, evlâdım, dervişlikten daha iyi bir şey yoktur.

İsyankâr nefsini dizginlemesini bilen kimse, akıllılar arasında şerefli bir yer edinir.

Seni talihsizliklerin uçurumuna atmasını istemiyorsan, nefsini körelterek onu cezalandır!

Gerçek ve kalıcı bir mutluluğu erişmek, ancak bütün yaratılmışlardan (mahlûkattan) yüz çevirmekle mümkündür.

Bil ki tüm insanlar derin bir uykuya dalmıştır; gerçekten uyanık olanlarsa, bu dünyadan çekip gitmiş olanlardır¹⁵.

Rabbin katında merhamete ermek istiyorsan, seni inciten insanın özrünü kabul et, intikamdan uzak dur!

¹⁴ Nefs-i emmâre, kötülüğü emreden nefis demektir, nefsin yedi türünün en alt tabakasını oluşturur, bu nefis ıslah ve terbiye edile edile olgunluğa erer ve kâmil bir nefis olur.

¹⁵ "İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar" hadisine gönderme.

Allah kötülük edeni asla sevmez! Zaten böyle bir davranış, dini bütün olana da yakışmaz.

Yaptığı haksızlıkla birinin kalbini yaralayan, aslında kendini yaralar.

İnsanları üzmetten hoşlanan kişinin mükâfatı, sonunda inleyip sızlamalar olur.

Başkasını üzmetten zevk almaya kalkışma oğul, yoksa Hakk'ın gazabına uğrarsın!

Ruhun üzüntülerle dolsun ve kıvransın istemiyorsan, hiçbir kalbi kırmamaya bak!

İnsanlardan saygı ve itibar görmek istiyorsan, bir kişinin adını sadece ondan iyilikle bahsetmek için an!

Eğer iyilik yapacak durumda değilsen, hiç değilse kötülük yapmaktan sakın ki üzerine hadsiz hesapsız cezalar yağmasın!

Bir gün cehenneme elleri ve ayakları bağlı atılmak istemiyorsan, tut dilini, asla dile getirme başkasının kusurlarını!

Diline zincir vurmayan ve ona dedikodu etmesini yasaklamayan, yakasını asla kurtaramaz pişmanlıktan ve cehennem azabından.

6

SUSMANIN FAYDALARI

Kardeşim, sen eğer hakikaten Hakk'ı arıyor ve O'nu istiyorsan, ağzını sadece O'nun emirlerini dile getirmek için aç! O ölümsüz, Hayy (diri) Rabbini biliyor tanıyorsan, ağzına suskunluk mührünü bas!

Evlâdım, benim görüşlerime ve sana verdiğim öğütlere dikkat kesil! Huzur ve barış istiyor musun? Sessizliğini koru!

Kendisini çok konuşmaya kaptıran kimsenin kalbi bozulur ve kokuşur.

Sükût, akıllının mesleğidir; akılsızın mesleği ise, asıl vazifesini unutmaktır.

Mutlaka yerine getirilmesi gereken vazife, gıybeti (arkadan çekiştirmeyi) ve yalanı bırakmak ve susmasını bilmektir. Konuşma tutkusuna kapılırsa, akılsızın tekidir.

Ey benim kardeşim, Allah'ı çokça anmak dışında kesinlikle konuşma! Boş ve hakarete varan konuşmalar için de asla harcama sözünü!

Bir insan kendini konuşma şehvetine kaptırdığı an, derûnunda (içinde) ne var ne yoksa hepsini yağmalatmış olur.

Çok konuşmak kalbi öldürür, isterse onlar Aden incileri¹⁶ değerinde sözler olsun!

¹⁶ Eskilere göre inciler arasında en makbulü "Dürr-i Aden" denilen kasabada çıkan incilerdi. Bunlar iri ve çok gösterişliydi.

Bütün enerjisini konuşma yeteneğine harcayan kimse,
ruhunda yara açar ve güzelliğini mahveder.

Dilini ağzının mahbesinde sıkıca hapsedilmiş olarak tut!
Yaratılmışlardan, insanlardan, bir şey umma ve bekle-
me!

Gözlerini sadece kendi kusurlarını görmek için açan
kimse, ruhunun yeni bir hayat bulduğunu görür.